FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (fjärde avdelningen i utökad sammansättning)
den 18 november 2004 *

I mål T-176/01,

Ferriere Nord SpA, Osoppo (Italien), företrätt av advokaterna W. Viscardini Donà och G. Donà,

sökande,

med stöd av

Republiken Italien, inledningsvis företrädd av U. Leanza, i egenskap av ombud, sedan av I. Bragulia och M. Fiorilli, avvocati dello Stato, med delgivningsadress i Luxemburg,

intervenient,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av V. Kreuschitz och V. Di Bucci, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: italienska.

angående en talan dels om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2001/829/EG, EKSG av den 28 mars 2001 om det statliga stöd som Italien planerar att genomföra till förmån för Ferriere Nord SpA (EGT L 310, s. 22), dels om skadestånd avseende ersättning för den skada som sökanden påstås ha lidit på grund av att det nämnda beslutet fattades,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden H. Legal samt domarna V. Tiili, A.W.H. Meij, M. Vilaras och N.J. Forwood,

justitiesekreterare: avdelningsdirektören J. Palacio González,

med beaktande av det skriftliga förfarandet och efter att förhandling hållits den 15 januari 2004,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

1 Enligt artikel 87 EG är statligt stöd, om inte annat föreskrivs, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna och är konkurrensbegränsande genom att gynna vissa företag eller viss produktion.

2 I artikel 88 EG regleras samarbetet mellan kommissionen och medlemsstaterna vad gäller granskning av befintliga stödprogram och nya stödåtgärder. Genom bestämmelsen ges kommissionen behörighet att vidta åtgärder, i fråga om stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden, samt avgränsas rådets behörighet.

3 I artikel 174 EG föreskrivs att gemenskapens miljöpolitik bland annat skall ha till syfte att bevara, skydda och förbättra miljön och att skydda människors hälsa.

4 I artikel 7 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88] i EG-fördraget (EGT L 83, s. 1) föreskrivs följande beträffande kommissionens beslut att avsluta det formella granskningsförfarandet:

"6. ... Kommissionen skall i möjligaste mån sträva efter att anta ett beslut inom 18 månader efter det att förfarandet har inletts. Denna tidsfrist kan förlängas i samförstånd mellan kommissionen och den berörda medlemsstaten."

5 I artikel 6 i kommissionens beslut 2496/96/EKSG av den 18 december 1996 om gemenskapsregler för statligt stöd till stålindustrin (EGT L 338, s. 42), som var tillämpligt fram till och med den 22 juli 2002, föreskrevs följande beträffande förfarandet:

"1. Kommissionen skall underrättas i så god tid att den hinner yttra sig i ärendet om alla planer att bevilja eller förändra stöd av de slag som avses i artiklarna 2 till 5. Kommissionen skall även hållas underrättad om planer på att bevilja stöd till stålindustrin enligt program som kommissionen redan har fattat beslut om enligt EG-fördraget. ...

2. Kommissionen skall underrättas i så god tid att den hinner yttra sig i ärendet, dock senast den 31 december 2001, om medlemsstaters eller regionala eller lokala myndigheters eller andra organs alla planer på att överföra statliga medel till stålföretag genom aktieköp, kapitaltillskott, lånegarantier, skadeersättning eller liknande finansiering.

...

5. Om kommissionen anser att en viss finansiell åtgärd kan utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 1 eller betvivlar att ett visst stöd är förenligt med bestämmelserna i detta beslut, skall den underrätta de berörda medlemsstaterna och uppmana berörda parter och övriga medlemsstater att inkomma med synpunkter. Om kommissionen efter att ha mottagit synpunkterna och efter att ha gett den berörda medlemsstaten tillfälle att yttra sig över dem, finner att åtgärden i fråga är ett stöd som är oförenligt med bestämmelserna i det här beslutet, skall den fatta ett beslut högst tre månader efter det att den har mottagit den information som krävs för att bedöma den föreslagna åtgärden. Artikel 88 i [EKSG-]fördraget skall tillämpas om en medlemsstat inte följer beslutet.

6. Om kommissionen underlåter att inleda det förfarande som föreskrivs i punkt 5 eller att på annat sätt meddela sin ståndpunkt inom två månader efter det att den har mottagit en fullständig anmälan om ett förslag, får de planerade stödåtgärderna genomföras under förutsättning att medlemsstaten först underrättar kommissionen om sin avsikt att göra så. ..."

6 Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön (EGT C 72, 1994, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna från år 1994), vars giltighetsperiod, som löpte ut den 31 december 1999, har förlängts vid två tillfällen, fram till och med den 30 juni 2000 (EGT C 14, 2000, s. 8) och sedan till och med den 31 december 2000 (EGT C 184,

2000, s. 25), var tillämpliga inom alla sektorer som berörs av EG-fördraget, inbegripet sektorer som omfattas av specifika gemenskapsbestämmelser när det gäller statligt stöd (punkt 2). I punkt 3 angavs under vilka förutsättningar bestämmelserna om statligt stöd var tillämpliga, särskilt vad gäller investeringsstöd:

"3.2.1. Investeringsstöd avseende tomtmark (om detta är oundgängligen nödvändigt för att uppfylla miljökrav), byggnader, anläggningar och utrustning, om syftet är att minska eller ta bort föroreningar och olägenheter eller att anpassa produktionsmetoderna så att miljön skyddas, kan godkännas inom de gränser som fastslås genom dessa riktlinjer. De stödberättigande kostnaderna skall vara strikt begränsade till de ytterligare investeringskostnader som krävs för att nå miljöskyddsmålen och allmänna investeringskostnader som inte avser miljöskyddet skall uteslutas. Därför kan i fråga om nya investeringar eller ersättningsinvesteringar hänsyn inte tas till kostnader för grundinvesteringar, som endast är avsedda att skapa eller ersätta produktionskapacitet utan att förbättra miljösituationen. ... Stöd som uppges tjäna miljöskyddsändamål men som i själva verket är avsedda för en allmän investering täcks under alla förhållanden inte av dessa riktlinjer. ..."

7 I punkt 3 i riktlinjerna från år 1994 föreskrevs även särskilda villkor för att stöd kan godkännas som är ägnat att hjälpa företag att anpassa sig till nya bindande normer eller att vara ett incitament för företag att gå längre än vad de bindande normerna föreskriver samt villkor för att stöd kan beviljas när bindande normer saknas.

8 I punkt 7 i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till skydd för miljön (EGT C 37, 2001, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna från år 2001), som ersatte riktlinjerna från år 1994, anges att de är tillämpliga på stöd som syftar till att säkerställa miljöskydd inom alla sektorer som berörs av EG-fördraget, inbegripet sektorer som omfattas av specifika gemenskapsbestämmelser när det gäller statligt stöd.

9 Vad gäller hänvisningen till miljönormer anges i punkterna 20 och 21 i riktlinjerna från år 2001 att det, för att miljökraven skall kunna tillgodoses på lång sikt, krävs rättvisande priser och en fullständig internalisering av miljöskyddskostnaderna. Kommissionen anser därför att det inte längre är berättigat att bevilja stöd då det gäller investeringar som endast syftar till att ett företag skall kunna anpassa sig till gemenskapens befintliga eller nya tekniska normer. Detta gäller dock inte små och medelstora företag för att de skall kunna anpassa sig till nya gemenskapsnormer. Stödåtgärder kan även visa sig vara till nytta för att ge företagen ett incitament att uppnå en högre skyddsnivå än vad som krävs enligt gemenskapsnormerna.

10 Vad gäller de investeringar som beaktas anges följande i punkt 36 (första meningen) i riktlinjerna från år 2001:

"De investeringar som berörs är investeringar som avser tomtmark, om detta är oundgängligen nödvändigt för att uppfylla miljökrav, samt byggnader, anläggningar och utrustning, om syftet är att minska eller ta bort föroreningar och olägenheter eller att anpassa produktionsmetoderna så att miljön skyddas."

11 Beträffande de stödberättigande kostnaderna föreskrivs följande i punkt 37 i de första tre styckena:

"De stödberättigande kostnaderna måste strikt begränsas till de ytterligare investeringskostnader som krävs för att nå miljöskyddsmålen.

Detta innebär följande:

Om det är svårt att särskilja kostnaderna för investeringen till skydd för miljön från totalkostnaderna, kommer kommissionen att beakta objektiva och transparenta beräkningsmetoder, till exempel kostnaderna för en investering som är jämförbar på det tekniska planet men som inte ger möjlighet att uppnå samma miljöskydd.

I samtliga fall skall de stödberättigande kostnaderna beräknas så, att ett avdrag görs för en eventuell kapacitetsökning, för inbesparade kostnader under de fem första åren av investeringens varaktighet och för ytterligare kompletterande produktion under samma femårsperiod ..."

12 I riktlinjerna från år 2001 anges att de skall tillämpas från och med den dag de offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* (punkt 81), vilket skedde den 3 februari 2001. I punkt 82 i riktlinjerna anges dessutom följande:

"Från tidpunkten för offentliggörandet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, kommer kommissionen att tillämpa bestämmelserna i dessa riktlinjer på alla anmälda stödplaner i fråga om vilka den har att fatta beslut, även om planerna anmälts före detta offentliggörande.

..."

Bakgrund till tvisten

13 Den italienska självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia antog år 1978 bestämmelser för att främja att industriföretag tog initiativ till att skydda miljön. Den aktuella bestämmelsen, som följer av artikel 15.1 i regional lag nr 47 av den 3 juni 1978, ändrades genom artikel 7 i regional lag nr 23 av den 8 april 1982 och

därefter genom artikel 34 i regional lag nr 2 av den 20 januari 1992. Kommissionen godkände bestämmelsen [genom skrivelse SG (92) D/18803, av den 22 december 1992], och den antogs slutgiltigt genom regional lag nr 3 av den 3 februari 1993. I artikel 15.1 i regional lag nr 47 av den 3 juni 1978, i den senaste lydelsen enligt regional lag nr 3 av den 3 februari 1993 föreskrivs följande:

"De regionala myndigheterna får bevilja stöd på upp till 20 procent bruttobidragsekvivalent av de stödberättigande kostnaderna till företag som varit verksamma i minst två år och som avser att ta i bruk nya eller förändra befintliga tillverkningsprocesser och anläggningar i syfte att minska mängden avloppsvatten, avfall och utsläpp eller dess farlighet eller att minska buller eller att kvalitativt förbättra arbetsmiljön i enlighet med nya lagstadgade standarder för sektorn."

14 År 1998 beviljade den italienska självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia nya anslag till de stödåtgärder som kommissionen godkänt år 1992. I artikel 27 c punkt 16 i regional lag nr 3 av den 12 februari 1998 om refinansiering av regional lag nr 2 av den 20 januari 1992 föreskrevs ett budgetanslag på 4 500 miljoner italienska lire (ITL) per år under perioden 1998–2000. Denna refinansieringsåtgärd godkändes genom kommissionens beslut SG (98) D/7785 av den 18 september 1998.

15 Ferriere Nord SpA (nedan kallat Ferriere) är ett företag inom sektorn för stålindustri, mekanisk verkstadsindustri och metallurgiindustri i Osoppo i den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia. Ferriere tillverkar stålprodukter varav vissa omfattas av EKSG-fördraget och andra av EG-fördraget. Företaget är en av de största europeiska tillverkarna av elsvetsade armeringsnät. Dess omsättning uppgick år 1999 till 210 800 000 euro, varav 84 procent omsattes i Italien, 11 procent i andra delar av Europeiska unionen och 5 procent i övriga delar av världen.

16 Genom skrivelse av den 26 mars 1997 ansökte Ferriere hos den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia om finansiellt stöd med stöd av artikel 15 i regional lag nr 47 av den 3 juni 1978, i dess ändrade lydelse. Stödet skulle användas till en ny tillverkningsanläggning för elsvetsade armeringsnät, som var teknologiskt nydanande och som kunde minska förorenande utsläpp och buller och förbättra arbetsmiljön. Investeringen uppgick till totalt 20 miljarder ITL.

17 Genom regionalt dekret av den 8 oktober 1998 beviljade den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia Ferriere ett stöd som motsvarade 15 procent av den tillåtna kostnaden, det vill säga 1 650 000 000 ITL (852 154 euro).

18 Genom skrivelse daterad den 18 februari 1999, som inkom till kommissionens generaldirektorat för konkurrens den 25 februari, anmälde de italienska myndigheterna sistnämnda stöd. Anmälan skedde inom ramen för det systematiska anmälningsförfarande avseende planer att överföra offentliga medel till stålindustriföretag som föreskrivs i artikel 6.1 och 6.2 i beslut 2496/96. De italienska myndigheterna anmälde sin avsikt att bevilja stålindustriföretaget Ferriere statligt stöd för miljöskyddsändamål med tillämpning av regional lag nr 47 av den 3 juni 1978 i ändrad lydelse.

19 Anmälan gällde stöd till investering i en stränggjutningsanläggning och i en ny valsningsanläggning för tillverkning av armeringsnät. De italienska myndigheterna sköt upp utbetalningen av stödet avseende den andra investeringen för att förebygga eventuella återbetalningsproblem som skulle kunna uppstå vid fall av gemenskapsbeslut som förklarade stödet oförenligt med den gemensamma marknaden.

20 Genom skrivelse av den 3 juni 1999 underrättade kommissionen Republiken Italien om sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 6.5 i beslut 2496/96, angående stöd C 35/99 — Italien — Ferriere Nord (EGT C 288, 1999, s. 39).

21 Genom en skrivelse av den 3 augusti 1999 från den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia till Italiens ständiga representation vid Europeiska unionen, meddelade de italienska myndigheterna kommissionen att investeringen avseende valsningsanläggningen omfattades av EG-fördraget eftersom armeringsnät som tillverkas i en sådan anläggning inte utgör EKSG-produkter. De angav vidare att investeringens ändamål var hälso- och miljöskydd och att åtgärden omfattades av punkt 3.2.1 i riktlinjerna från år 1994.

22 Ferriere och European Independent Steelworks Association (EISA), gjorde genom skrivelse av den 5 respektive den 4 november 1999 även gällande att det relevanta regelverket för prövning av stödåtgärden var EG-fördraget.

23 Genom skrivelse av den 25 juli 2000 meddelade de italienska myndigheterna kommissionen att de, på Ferrieres begäran, återkallade den del av anmälan som avsåg EKSG-investeringen i en stränggjutningsanläggning. De bekräftade att den del av anmälan som avsåg investering i en valsningsanläggning för stålindustriprodukter som inte omfattas av EKSG alltjämt gällde och anmodade kommissionen att enligt artikel 88.3 EG uttala sig om huruvida stödplanen var förenlig med den gemensamma marknaden.

24 Genom skrivelse av den 14 augusti 2000 delgav kommissionen Republiken Italien sitt beslut att inleda ett förfarande enligt artikel 88.2 EG beträffande stöd C 45/00 — Italien — Ferriere Nord SpA, avsett för investering i en ny valsningsanläggning för armeringsnät (EGT C 315, 2000, s. 4). Kommissionen angav särskilt i detta beslut att eftersom Ferriere var ett företag som inte förde separat bokföring för sin verksamhet med utgångspunkt från om den omfattades av EKSG-fördraget eller EG-fördraget, måste kommissionen försäkra sig om att stödet inte gynnar EKSG-verksamheten.

25 Ferriere inkom med sina synpunkter genom en skrivelse av den 13 november 2000, i vilken bolaget framhöll skillnaden mellan dess EKSG-verksamhet och dess EG-verksamhet. Bolaget framhöll också vikten av det miljöändamål som var investeringens syfte och angav att stödet omfattades av det program som godkänts år 1992 och att det var förenligt med punkt 3.2.1 i riktlinjerna från år 1994.

26 Genom skrivelse av den 4 december 2000 adresserad till kommissionen, angav UK Iron and Steel Association att stödet skulle granskas enligt EKSG-bestämmelserna och att den planerade investeringen hade ett uppenbart ekonomiskt syfte.

27 Genom skrivelse av den 15 januari 2001 upprepade Republiken Italien att stödet skulle bedömas enligt EG-fördraget.

28 Den 28 mars 2001 fattade kommissionen beslut 2001/829/EG, EKSG om det statliga stöd som Italien planerar att genomföra till förmån för Ferriere Nord SpA (EGT L 310, s. 22) (nedan kallat det ifrågasatta beslutet).

29 I det ifrågasatta beslutet har kommissionen angett att de armeringsjärn som skall tillverkas inom en särskild enhet i företaget genom den nya valsningsanläggningen inte utgör en EKSG-produkt. Stödet skall därför bedömas enligt bestämmelser i EG-fördraget. Kommissionen angav att det planerade ekonomiska bidraget utgör ett statligt stöd.

30 Kommissionen anser att motivet till investeringen, som är avsedd att förbättra företagets konkurrenskraft och att ersätta en gammal utrustning, är huvudsakligen ekonomiskt. Kommissionen anser vidare att investeringen skulle ha gjorts under alla förhållanden och den kan inte motivera att stöd beviljas till miljöskydd. Dess positiva

verkningar för miljöskyddet och arbetsmiljön är en naturlig följd av en ny anläggning. Kommissionen påpekade att i avsaknad av bindande miljönormer som innebär krav på en ny valsningsanläggning kan stödet inte anses som en tillämpning på ett enskilt fall av ett tidigare godkänt stödprogram. Kommissionen angav slutligen att även om man antog att miljöskyddshänsyn var det främsta målet med investeringarna var det inte möjligt att, såsom krävs enligt riktlinjerna från år 2001, i den totala investeringskostnaden särskilja den del som avsåg miljöskydd.

31 Som en följd härav förklarade kommissionen att stödet var oförenligt med den gemensamma marknaden och att det inte får genomföras. Den ålade Republiken Italien att följa beslutet och avslutade det förfarande som inletts avseende stöd C 35/99 — Italien — Ferriere Nord (se punkt 20 ovan).

Förfarandet

32 Ferriere har, genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 31 juli 2001, med stöd av artikel 230 fjärde stycket EG, artikel 235 EG och artikel 288 andra stycket EG väckt förevarande talan.

33 Den 22 november 2001 ansökte Republiken Italien om att få intervenera till stöd för sökandens yrkanden. Genom beslut av den 14 januari 2002 tillät ordföranden för den första avdelningen i utökad sammansättning denna intervention.

34 Genom förstainstansrättens beslut av den 2 juli 2003 (EUT C 184, s. 32) förordnades referenten att tjänstgöra på den fjärde avdelningen i utökad sammansättning under perioden den 1 oktober 2003–31 augusti 2004 och målet tilldelades därefter denna avdelning.

35 Genom en processledningsåtgärd som delgavs parterna den 28 oktober 2003 begärde förstainstansrätten att kommissionen och Republiken Italien skulle inge handlingar om lagstiftning och andra författningar som reglerade det stödprogram som godkänts år 1992 och ange huruvida dessa därefter hade ändrats. Förstainstansrätten begärde vidare att sökanden skulle ange vilka uppgifter bolaget ansåg kunde särskilja investeringskostnaden avseende miljöskydd.

36 Genom skrivelser av den 26 november 2003 efterkom parterna förstainstansrättens begäran.

37 Vid förhandlingen den 15 januari 2004 utvecklade parterna sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor.

Parternas yrkanden

38 Ferriere har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet,

— förplikta kommissionen att ersätta den skada bolaget lidit på grund av detta beslut, jämte ränta enligt lagstadgad räntesats i Italien och uppräkning på grund av förändrat penningvärde, vilka två delar skall beräknas på stödbeloppet från och med den 26 april 1999, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

39 Republiken Italien har yrkat att förstainstansrätten skall ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet.

40 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Huruvida det ifrågasatta beslutet är lagenligt

41 Till stöd för sin talan har Ferriere åberopat grunder avseende förfarandet och grunder avseende beslutets materiella innehåll.

Förfarandet

42 Sökanden har åberopat sex grunder avseende förfarandet. Grunderna avser att kommissionen inte lagligen kunde inleda ett formellt granskningsförfarande avseende stödet, att kommissionen inte iakttagit tidsfristerna för förfarandet och att den åsidosatt rätten till försvar, principen om skydd för berättigade förväntningar, principen om god förvaltningssed och dess skyldighet att motivera sitt beslut.

Den första grunden avseende förfarandet: kommissionen kunde inte lagligen inleda ett formellt granskningsförfarande avseende stödet

— Parternas argument

43 Ferriere har hävdat att kommissionen rättsstridigt inlett det formella förfarandet, en första gång den 3 juni 1999 och en andra gång den 14 augusti 2000. Det omtvistade stödet utgjorde nämligen en tillämpning av ett tidigare godkänt stödprogram. Kommissionen borde ha avslutat ärendet rörande stödet, vilket felaktigt anmälts, efter att ha konstaterat att det var förenligt med det godkända programmet. Att inleda ett formellt förfarande under sådana omständigheter som de aktuella innebär således ett åsidosättande av principerna om skydd för berättigade förväntningar och om rättssäkerhet.

44 Republiken Italien, som har gjort gällande maktmissbruk, har hävdat att kommissionen endast borde ha tagit anmälan *ad notam* och inte prövat det som ett individuellt stöd.

45 Kommissionen har hävdat att det var befogat att inleda det formella granskningsförfarandet. Den har gjort gällande att de italienska myndigheterna anmälde stödet på begäran av den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia som ansåg att stödet inte omfattades av det godkända programmet. Vad gäller den andra anmälan, av den 25 juli 2000, begärde den italienska regeringen att kommissionen skulle ta ställning till ett nytt stöd i den mening som avses i artikel 88.3 EG. Eftersom det på intet sätt gjordes gällande att stödet omfattades av det godkända programmet fanns det inte någon anledning för kommissionen att vidta andra undersökningar. Vidare har de italienska myndigheterna, alltsedan stödet anmäldes, angett att det inte fanns några bindande normer, i motsats till vad som krävdes i det godkända programmet. Kommissionen har tillagt att den, sedan den efter en kontroll konstaterat att stödet inte omfattades av något befintligt program, granskat stödet mot bakgrund av gällande rätt.

— Förstainstansrättens bedömning

46 Det är ostridigt att det två besluten att inleda det formella förfarandet delgavs de italienska myndigheterna den 3 juni 1999 och den 14 augusti 2000.

47 Det framgår av kommissionens skrivelse av den 22 december 1992, omnämnd i punkt 13 ovan, genom vilken stödprogrammet till förmån för det miljöskydd som den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia planerat godkändes, att kommissionen uttalade sig inom ramen för bestämmelserna i EG-fördraget med stöd av vilka det aktuella programmet hade anmälts till den av de italienska myndigheterna den 23 januari samma år, och inte inom ramen för EKSG-fördraget.

48 Enligt föreskrifterna i artikel 6.1 i beslut 2496/96, där det föreskrivs att kommissionen skall hållas underrättad om de planerade stöd som den redan uttalat sig om på grundval av EG-fördraget, anmälde de italienska myndigheterna den 18 februari 1999 det planerade stöd till förmån för miljöskydd som de avsåg bevilja sökanden. Uppgiften i anmälan, enligt vilken stödet beviljats med tillämpning av regional lag nr 47 av den 3 juni 1978, i dess lydelse enligt regional lag nr 2 av den 2 januari 1992 som "tidigare anmälts till Europeiska gemenskapen och godkänts" saknar betydelse. Godkännandet hade nämligen gjorts inom ramen för EG-fördraget, och de ovannämnda bestämmelserna i beslut 2496/96 innebar i ett sådant fall att medlemsstaten var skyldig att anmäla ett planerat stöd som omfattades av EKSG-fördragets tillämpningsområde.

49 Sedan ett sådant planerat stöd anmälts till kommissionen och den hyste tvivel om att det var förenligt med bestämmelserna i beslut 2496/96 beträffande stöd till stålindustrin, kunde kommissionen lagligen, med tillämpning av artikel 6.5 i detta beslut, citerat i punkt 5 ovan, inleda det formella förfarandet såsom den gjorde den 3 juni 1999.

50 Ferriere saknar således grund för att hävda att kommissionen, en första gång, rättsstridigt inlett det formella förfarandet.

51 Vad gäller det andra inledandet av det formella förfarandet erinrar förstainstansrätten om att kommissionen, när den har att ta ställning till en enskild stödåtgärd som påstås ha beviljats med tillämpning av ett tidigare godkänt stödprogram, inte utan vidare får granska denna åtgärd direkt i förhållande till fördraget. Den skall innan den inleder ett förfarande först kontrollera att stödet omfattas av det allmänna stödprogrammet och uppfyller villkoren som fastställts i beslutet om godkännande av detta program. Om kommissionen inte gick till väga på detta sätt skulle den vid granskningen av varje enskild stödåtgärd kunna ändra sitt beslut om godkännande, vilket redan förutsatte en granskning i förhållande till artikel 87 EG. Därigenom skulle kommissionen kunna riskera att handla i strid med principen om skydd för berättigade förväntningar och principen om rättssäkerhet. Ett stöd som utgör en strikt och förutsebar tillämpning av villkoren som fastställts i beslutet om godkännande av det allmänna stödprogrammet anses alltså utgöra ett befintligt stöd. Kommissionen behöver inte underrättas om ett sådant stöd, och stödet behöver inte undersökas i enlighet med artikel 87 EG (domstolens dom av den 16 maj 2002 i mål C-321/99 P, ARAP m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. I-4287, punkt 83, och där angiven rättspraxis).

52 När de italienska myndigheterna i förevarande fall den 25 juli 2000 återkallade en del av den första anmälan och bekräftade att den del som gällde stöd till valsningsanläggningen alltjämt gällde, såsom angetts i punkt 23 ovan, begärde de uttryckligen att kommissionen skulle ta ställning till om det planerade stödet var förenligt med den gemensamma marknaden med tillämpning av artikel 88.3 EG, vilken gäller nya stödåtgärder, och inte inom ramen för det ständiga samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna som inrättats genom artikel 88.1 EG, vilken avser befintligt stöd.

53 Även om skrivelsen från den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia av den 15 februari 1999, som bilades anmälan av den 18 februari 1999 och som alltjämt gällde den del av anmälan som inte återkallats, innehöll en hänvisning till det godkända stödprogrammet, hävdade inte de italienska myndigheterna att stödet till

Ferrieres investering utgjorde en tillämpning av det programmet. Dessutom, och för övrigt, angavs i den ovannämnda skrivelsen, trots att det godkända program som anges i punkt 13 ovan avser investeringar som innebär förbättringar i fråga om miljöskydd eller arbetsmiljön "i enlighet med nya lagstadgade standarder för sektorn", att Ferriere inte omfattades av bindande normer eller andra rättsliga skyldigheter. Detta gjorde att det *prima facie* kunde betvivlas att det fanns något samband mellan det anmälda planerade stödet och det godkända programmet.

54 Mot den bakgrunden och med hänsyn till tvetydigheten i skrivelsen av den 15 februari 1999 och till det förhållandet att de italienska myndigheterna, vid sin andra anmälan, inte hävdade att den stödåtgärd som beviljats Ferriere utgjorde en tillämpning av det godkända programmet utan att samma myndigheter vid två tillfällen anmälde det omtvistade planerade stödet till kommissionen och andra gången anmälde det på grundval av artikel 88.3 EG såsom ett nytt stöd och uttryckligen bad kommissionen, genom skrivelsen av den 25 juli 2000, uttala sig om huruvida stödet var förenligt med den gemensamma marknaden, framgår det att kommissionen inte har förfarit rättsstridigt när den, en andra gång, inledde det formella förfarandet.

55 Ferrieres och Republiken Italiens hänvisning till de så kallade Italgrani- och Tirrenia-målen som domstolen tidigare avgjort (domstolens dom av den 5 oktober 1994 i mål C-47/91, Italien mot kommissionen, kallat Italgrani, REG 1994, s. I-4635, svensk specialutgåva, volym 16, s. I-145, och av den 9 oktober 2001 i mål C-400/99, Italien mot kommissionen, kallat Tirrenia, REG 2001, s. I-7303) saknar relevans. I de målen hade kommissionen inlett det formella förfarandet efter klagomål, och den italienska regeringen hävdade att de stöd som beviljats de berörda företagen, i Italgrani-målet, omfattades av ett godkänt program och, i Tirrenia-målet, av ett avtal om allmän trafik, varför det var fråga om befintliga stöd (domen i det ovannämnda målet Italgrani, punkterna 6 och 12, och domen i det ovannämnda målet Tirrenia, punkterna 8, 24 och 25). Domstolen angav i domen i Italgrani-målet att om kommissionen ifrågasätter "enskilda stöd som överensstämmer fullt ut med beslutet om godkännande" äventyras principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet (domen i det ovannämnda målet Italgrani, punkt 24).

56 Domstolens resonemang kan inte överföras till förevarande fall, vilket gäller ett enskilt stöd som anmälts till kommissionen som ett nytt stöd med tillämpning av artikel 88.3 EG.

57 Av det anförda följer att Ferriere saknar grund för att påstå att det formella förfarandet inletts rättsstridigt och att principerna om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhet har åsidosatts. Talan kan följaktligen inte vinna bifall på den första grunden.

Den andra grunden avseende förfarandet: Kommissionen har inte iakttagit tidsfristerna för förfarandet

— Parternas argument

58 Ferriere har gjort gällande att kommissionen i två hänseenden har överskridit de tidsfrister för förfarandet som föreskrivits vad gäller statligt stöd. Kommissionen inledde det formella förfarandet den 3 juni 1999, det vill säga mer än tre månader efter anmälan. Enligt författningarna och rättspraxis borde den ha fattat ett beslut inom två månader efter det att ett stöd anmälts. Kommissionen har inte heller respekterat den tidsfrist på 18 månader som gäller enligt artikel 7.6 i förordning nr 659/1999 för att fatta ett beslut efter det att ett formellt förfarande inletts. Det ifrågasatta beslutet fattades först efter 20 månader. Ferriere har tillagt att även om tidsfristen på 18 månader inte är bindande, kan den endast förlängas efter en överenskommelse mellan kommissionen och den berörda medlemsstaten.

59 Republiken Italien har hävdat att dröjsmålet med det ifrågasatta beslutet innebär att artikel 7.6 i förordning nr 659/1999 har åsidosatts och att Republiken Italien inte har

gått med på någon förlängning av tidsfristen för det formella förfarandets avslutande. Intervenienten har dessutom gjort gällande att kommissionen har åsidosatt principen om lojalt samarbete när den, i artikel 3 i det ifrågasatta beslutet, förklarade att det förfarande som inletts inom ramen för EKSG-fördraget efter anmälan av den 18 februari 1999 var avslutat.

60 Kommissionen har hävdat att talan inte kan vinna bifall på den grund som avser att förfarandet varit alltför långdraget. Vad gäller inledandet av det formella förfarandet har den påpekat att den inledande anmälan gjordes på grundval av bestämmelser som visade sig vara irrelevanta, vilket medförde att kommissionen inte var skyldig att agera inom den tvåmånadersfrist som normalt sett är tillämplig, och att de italienska myndigheterna inte informerat den om sin avsikt att genomföra stödet. Vad gäller det formella granskningsförfarandets längd har kommissionen gjort gällande att den tidsfrist på 18 månader som anges i artikel 7.6 i förordning nr 659/1999 inte är bindande. Dessutom grundades det ifrågasatta beslutet av den 28 mars 2001 på det andra beslutet att inleda det formella förfarandet av den 14 augusti 2000, varför förfarandet i realiteten varat i sju och en halv månad.

— Förstainstansrättens bedömning

61 Vad gäller det första beslutet att inleda det formella förfarandet påpekar förstainstansrätten att de relevanta bestämmelserna, när det gäller en anmälan som gjorts inom ramen för EKSG-fördraget, är de som återfinns i artikel 6.6 i beslut 2496/96 och inte, såsom parterna felaktigt gjort gällande, de i artikel 4.5 i förordning nr 659/1999, vilka är tillämpliga på den andra anmälan.

62 I artikel 6.6 i beslut 2496/96 anges en tidsfrist på två månader efter vilken, om något formellt förfarande inte inletts, de planerade stödåtgärderna får genomföras under förutsättning att medlemsstaten i förväg underrättat kommissionen om sin avsikt

härom. Genom denna bestämmelse fastställs det inte någon tidsfrist för kommissionen som, om den överskrids, innebär att kommissionen förlorar sin behörighet. Bestämmelsen innebär, i enlighet med principen om god förvaltningssed att kommissionen anmodas agera med skyndsamhet och att den berörda medlemsstaten får genomföra stödåtgärderna efter två månader, under förutsättning att den i förväg informerat kommissionen härom (domstolens dom av den 11 december 1973 i mål 120/73, Lorenz, REG 1973, s. 1471, punkt 6, svensk specialutgåva, volym 2, s. 177, och dom av den 20 mars 1984 i mål 84/82, Tyskland mot kommissionen, REG 1984, s. 1451, punkt 11, svensk specialutgåva, volym 7, s. 565).

63 Det är ostridigt att de italienska myndigheterna inte underrättat kommissionen om sin avsikt att utbetala det aktuella stödet. Intervenienten kan inte göra gällande att den inte gått med på någon "förlängning" av kommissionens tidsfrist. Någon sådan möjlighet föreskrivs nämligen inte i artikel 6.6 i beslut 2496/96. Även om kommissionen, som mottog anmälan den 25 februari 1999, inte inledde det formella förfarandet förrän den 3 juni 1999, det vill säga tre månader och nio dagar senare, framstår inte denna tidsrymd, under vilken de italienska myndigheterna inte hörde av sig till kommissionen i enlighet med vad som föreskrivs i den ovannämnda bestämmelsen, såsom alltför lång med hänsyn till omständigheterna i detta fall. Under alla förhållanden framgår det inte av lydelsen av artikel 6.6 i beslut 2496/96 att ett formellt förfarande som inletts mer än två månader efter anmälan av den anledningen skulle utgöra en nullitet.

64 Ferriere saknar följaktligen grund för att hävda att det ifrågasatta beslutet är rättsstridigt på grund av att det formella förfarandet inletts för sent.

65 Vad gäller den tid som kommissionen tagit på sig för att fatta det ifrågasatta beslutet föreskrivs i artikel 7.6 i förordning nr 659/1999, som citeras i punkt 4 ovan och som är tillämplig på den aktuella stödåtgärden, att kommissionen i möjligaste mån skall sträva efter att anta ett beslut inom 18 månader efter det att förfarandet har inletts. Denna tidsfrist kan förlängas i samförstånd mellan kommissionen och den berörda medlemsstaten.

66 I förevarande fall är denna tidsfrist tillämplig på det förfarande som följde efter den andra anmälan, vilken gjordes med stöd av EG-fördraget, och inte, såsom sökanden gjort gällande, på det förfarande som följde efter den första anmälan som gjordes med stöd av EKSG-fördraget.

67 I det ifrågasatta beslutet, som gäller båda fördragen, omnämns visserligen den första anmälan som gjordes den 25 februari 1999 med stöd av EKSG-fördraget, och genom dess artikel 3 avslutas det förfarande som inleddes efter den anmälan. Denna första anmälan återkallades dock, vad gäller det planerade EKSG-stöd som angavs däri, genom den andra anmälan den 25 juli 2000. Genom den andra anmälan, som ersatte den tidigare, bekräftades att ärendet hänskjutits till kommissionen i fråga om det omtvistade planerade stödet, och denna gång hänvisades det till EG-fördraget. Vad gäller denna fråga förklarade de italienska myndigheterna, vid förhandlingen, problemen med att kvalificera åtgärderna till förmån för sådana stålindustriföretag som sökanden, som är verksamma inom tillämpningsområdena för båda fördragen. Bedömningen av den tid som förflutit efter det första beslutet att inleda det formella förfarandet den 3 juni 1999 skall för övrigt göras med hänsyn till beslut 2496/96. I detta beslut fastställs inte någon tidsfrist inom vilken ett beslut måste fattas efter det att ett formellt förfarande inletts.

68 Följaktligen är det från beslutet att inleda det formella förfarandet av den 14 augusti 2000, vilket följde den andra anmälan om planerat stöd och vilket grundade sig på EG-fördraget, som det nämnda förfarandets längd skall bedömas och detta med hänsyn till föreskrifterna i förordning nr 659/1999.

69 Eftersom kommissionen fattade det ifrågasatta beslutet den 28 mars 2001, det vill säga inom en tid av 7 månader och 14 dagar efter det att det formella förfarandet inleddes, har den tidsfrist på 18 månader som omnämnts i punkt 65 ovan och som endast är vägledande och som kan förlängas, iakttagits. Sökanden saknar således grund för att hävda att kommissionen har överskridit föreskrivna tidsfrister för antagandet av det ifrågasatta beslutet. Under alla förhållanden, även om man utgick

från datumet för det första beslutet att inleda det formella förfarandet, det vill säga den 3 juni 1999, varade förfarandet knappt 22 månader, vilket inte utgör ett orimligt överskridande av den ovannämnda vägledande 18-månadersfristen (förstainstansrättens dom av den 27 november 2003 i mål T-190/00, Regione Siciliana mot kommissionen, REG 2003, s. II-5015, punkt 139).

70 Det framgår att kommissionen inte heller har åsidosatt sin skyldighet att lojalt samarbeta med Republiken Italien. Omständigheterna i förevarande fall karaktäriseras nämligen av att företagets verksamhet var tvådelad men dess bokföring var enhetlig, av att två på varandra följande anmälningar gjordes med stöd av EKSG-fördraget respektive EG-fördraget och av att kommissionen var skyldig att kontrollera exakt vilken slags verksamhet — EKSG eller EG — som den stödmottagande verksamheten utgjorde. Genom artikel 3 i det ifrågasatta beslutet, genom vilken det förfarande avslutades som inleddes efter den anmälan som gjordes inom ramen för EKSG-fördraget, dras, i detta sammanhang, endast den slutsats som var formellt nödvändig avseende det förfarande som inleddes den 3 juni 1999.

71 Av det anförda följer att Ferriere saknar grund för att hävda att kommissionen har åsidosatt tidsfristerna för förfarandet. Talan kan således inte vinna bifall på den andra grunden.

Den tredje grunden avseende förfarandet: Åsidosättande av rätten till försvar

— Parternas argument

72 Ferriere har hävdat att kommissionen har åsidosatt rätten till försvar när den tillämpat de på varandra följande riktlinjerna för statligt stöd till skydd för miljön. Efter att ha inlett det formella förfarandet enligt riktlinjerna från år 1994, fattade den

det ifrågasatta beslutet på grundval av riktlinjerna från år 2001, utan att bereda Republiken Italien och berörda parter tillfälle att yttra sig i fråga om de nya riktlinjerna.

73 Kommissionen har gjort gällande att i förfarandet för granskning av statligt stöd är det endast medlemsstaten, som besluten riktar sig till, som har en rätt till försvar. Svaranden har tillagt att sökanden informerades om att de formella granskningsförfarandena inleddes och att sökanden vid två tillfällen avgav yttranden som beaktades och att sökanden hade kunnat avge nya yttranden efter det att riktlinjerna från år 2001 hade offentliggjorts. Dessutom är bedömningskriterierna i huvudsak oförändrade i de nya riktlinjerna.

— Förstainstansrättens bedömning

74 Det skall för det första påpekas att Ferrieres grund skall prövas, inte med hänsyn till rätten till försvar, vilken i fråga om statligt stöd endast tillkommer medlemsstaterna, utan med beaktande av den rätt som "berörda parter" har enligt artikel 88.2 EG att inkomma med yttrande under den fas av granskningen som avses i den bestämmelsen (förstainstansrättens dom av den 6 mars 2003 i de förenade målen T-228/99 och T-233/99, Westdeutsche Landesbank Girozentrale och Land Nordrhein-Westfalen mot kommissionen, REG 2003, s. II-435, punkterna 122–125).

75 Det är ostridigt att när riktlinjerna från år 2001 offentliggjordes hade de berörda parterna redan avgivit yttrande med beaktande av riktlinjerna från år 1994. Det framgår av riktlinjerna från år 2001, särskilt av deras ingress, att de utgör en fortsättning på riktlinjerna från år 1994 och lämnar ett klargörande av kommissionens nya synsätt med hänsyn till den utveckling som skett på nationell och internationell nivå i fråga om begrepp, författningar och politik i fråga om miljöskydd. Om man antar att kommissionen, såsom den hävdar, lagligen kunde

tillämpa de nya riktlinjerna när den antog det ifrågasatta beslutet, vilken fråga skall prövas i punkterna 134–140 nedan, kunde den inte, utan att åsidosätta de berörda parternas processuella rättigheter, grunda sitt beslut på nya principer som införts genom riktlinjerna från år 2001 utan att bereda de berörda parterna tillfälle att yttra sig däröver.

76 Av det ifrågasatta beslutet framgår att kommissionen förklarade att stödet var oförenligt med den gemensamma marknaden av två skäl. Det var i första hand ekonomiska hänsyn som låg bakom investeringen (skäl 31), och miljöfördelarna som följde var endast en marginell följd av denna investering (skäl 33). Vidare kunde inte de ytterligare investeringskostnader som avsåg miljön särskiljas (skäl 32).

77 De principer som fastställs genom de två riktlinjerna är, i förhållande till de skälen, i huvudsak identiska, vilket kommissionen angett i skäl 31 (fotnot nr 3) i det ifrågasatta beslutet. I riktlinjerna från år 2001, liksom i riktlinjerna från år 1994, föreskrivs att stödberättigande investeringar är de som har till syfte att skydda miljön (punkt 3.2.1 i riktlinjerna från år 1994 och punkt 36 i riktlinjerna från år 2001, som citeras i punkt 6 respektive punkt 10 ovan). I riktlinjerna från år 1994 utesluts uttryckligen stöd som uppges tjäna miljöskyddsändamål men som i själva verket är avsedda för en allmän investering. I bägge riktlinjerna används dessutom samma metod för att beräkna vilka kostnader som är stödberättigande (punkt 3.2.1 i riktlinjerna från år 1994 och punkt 37, citerad i punkt 11 ovan, i riktlinjerna från år 2001).

78 Sökanden gjorde vid förhandlingen gällande att det förhållandet att vissa detaljerade uppgifter togs bort i riktlinjerna från år 2001 inte saknar verkningar, i synnerhet för nya anläggningar för vilka, enligt sökanden, stöd tilläts enligt riktlinjerna från år 1994 så snart anläggningarna hade en positiv inverkan på miljön. I denna fråga har Ferriere i sina inlagor hävdat, i fråga om nya investeringar eller ersätt-

ningsinvesteringar, att eftersom den grundinvesteringskostnad som var avsedd att skapa eller ersätta produktionskapacitet utan att förbättra miljösituationen uteslöts i punkt 3.2.1 i riktlinjerna från år 1994, innebar detta, *e contrario*, att stöd kunde beviljas för en ny anläggning som hade en positiv inverkan på miljöskyddet.

79 Sökandens påstående gäller emellertid i själva verket avgränsningen i punkt 3.2.1 i riktlinjerna från år 1994 av "stödberättigande kostnader", vilka skulle "vara strikt begränsade till de ytterligare investeringskostnader som krävs för att nå miljöskyddsmålen". I riktlinjerna, som citerats i punkt 6 ovan, angavs att "i fråga om nya investeringar eller ersättningsinvesteringar [kan] hänsyn [därför] inte tas till kostnader för grundinvesteringar, som endast är avsedda att skapa eller ersätta produktionskapacitet utan att förbättra miljösituationen". Lydelsen av riktlinjerna från år 2001 kan således inte anses innebära någon ändring av tidigare bestämmelser. Oavsett om investeringen gäller en ny eller en gammal anläggning är det nämligen endast de ytterligare kostnader som avser miljöskydd som kan beviljas stöd. Även om riktlinjerna från år 2001 inte innehåller samma förtydligande som riktlinjerna från år 1994 kvarstår detta villkor för vad som berättigar till statligt stöd.

80 Det framgår således att kommissionen inte genom de nya riktlinjerna har tillämpat principer och bedömningskriterier som skulle ha ändrat dess bedömning av det anmälda stödet. Mot den bakgrunden var det inte nödvändigt att ånyo bereda de berörda parterna tillfälle att yttra sig. Sökanden har kunnat göra gällande sina synpunkter, såsom de sammanfattats i skälen 13–16 i det ifrågasatta beslutet, på de principer och bedömningskriterier, som i sak är identiska i de bägge riktlinjerna, på grundval av vilka kommissionen förklarade att stödet var oförenligt med den gemensamma marknaden.

81 Kommissionen har således inte grundat sitt beslut på skäl som sökanden inte har kunnat yttra sig över och kommissionen har således inte åsidosatt bestämmelserna i artikel 88.2 EG.

82 Ferriere saknar således grund för att hävda att rätten till försvar, vilken här uppfatttats som de processuella rättigheter som tillkommer "berörda parter" enligt artikel 88.2 EG, har åsidosatts. Talan kan således inte vinna bifall på den tredje grunden.

Den fjärde grunden avseende förfarandet: Åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar

— Parternas argument

83 Ferriere har hävdat att kommissionen har åsidosatt skyddet för berättigade förväntningar avseende förfarandet. Eftersom kommissionen aldrig begärde att de italienska myndigheterna eller sökanden skulle ge in handlingar som visade investeringens miljöändamål, var det enligt sökanden rättsstridigt av kommissionen att i sitt beslut ange att några sådana handlingar inte hade ingetts.

84 Republiken Italien har gjort gällande att kommissionens anmärkning, i sitt beslut, om att något bevis om investeringens miljöändamål inte hade tillhandahållits innebär ett åsidosättande av bevisbördereglerna. I fråga om ett förfarande för kontroll om förenlighet med fördraget, och inte ett tillståndsförfarande, är det nämligen kommissionen som har bevisbördan.

85 Kommissionen har hävdat att den inte har åsidosatt principen om skydd för berättigade förväntningar och att den italienska regeringen och företaget klart anmodades, genom besluten att inleda det formella förfarandet, att inkomma med bevis om investeringens miljöändamål.

— Förstainstansrättens bedömning

86 Grunden är uppdelad i två delar som gäller dels vilka uppgifter kommissionen borde ha begärt av berörda parter, dels bevisreglerna.

87 Ferriere har för det första kritiserat kommissionen för att den inte begärde att bolaget, och inte heller Republiken Italien, skulle inkomma med handlingar om investeringens miljöändamål men att den sedan i sitt beslut angav att någon handling härvidlag inte hade ingetts till den (skäl 30).

88 Principen om skydd för berättigade förväntningar som sökanden åberopat innebär att kommissionen, under granskningsförfarandet avseende ett statligt stöd, beaktar de berättigade förväntningar som uppgifter i beslutet att inleda granskningsförfarandet kan ha gett upphov till (förstainstansrättens dom av den 5 juni 2001 i mål T-6/99, ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi mot kommissionen, REG 2001, s. II-1523, punkt 126) och att den sedan inte grundar sitt slutliga beslut på att uppgifter saknas, vilka uppgifter de berörda parterna, med hänsyn till vad kommissionen angett i beslutet att inleda granskningsförfarandet, inte ansåg sig behöva inge.

89 Det framgår av beslutet att inleda det formella förfarandet av den 3 juni 1999, omnämnt i punkt 20 ovan, att kommissionen angav i detsamma att den tvivlade på att huvudsyftet med investeringen var miljöskydd och att den i det skedet ansåg att investeringens inverkan i det avseendet var mycket begränsad och att de påstådda fördelarna för miljöskyddet främst tycktes gälla skydd för arbetarna, vilket inte omfattades av regelverken om stöd till stålindustrin eller av riktlinjerna från år 1994.

Kommissionen erinrade även om att beslutet att av ekonomiska skäl göra nödvändiga investeringar för att anläggningarna var gamla inte berättigade till stöd.

90 I beslutet att inleda det formella förfarandet av den 14 augusti 2000, omnämnt i punkt 24 ovan, lämnade kommissionen uppgifter om dess första bedömning av investeringen med hänsyn till miljöskyddet. Kommissionen angav att de italienska myndigheterna inte hade visat att det främsta syftet med förvärvet av valsningsanläggningen var att förbättra miljöskyddet eller arbetarnas arbetsmiljö och att det för kommissionen tvärtom tycktes att Ferriere huvudsakligen försökte ersätta eller höja sin produktionskapacitet genom att förse sig med en mycket effektiv utrustning. Kommissionen fann, i det skedet av dess prövning, att investeringens verkningar för arbetsmiljön och miljön endast tycktes utgöra marginella följder av investeringen.

91 Sådana upprepade uppgifter är tillräckligt klara och precisa för att de italienska myndigheterna och sökanden skall anse sig vara anmodade att tillhandahålla alla relevanta uppgifter som kan visa att investeringens huvudsyfte var miljöhänsyn. Ferrieres kritik avseende att berättigade förväntningar avseende förfarandet har åsidosatts kan således inte godtas.

92 Ferriere har för det andra gjort gällande att kommissionen har grundat sitt beslut på presumtioner och inte gjort de konkreta kontroller som ankom på den. Republiken Italien har tillagt att det var kommissionen som skulle visa att investeringens syfte inte var miljöhänsyn och att bevisbördan omvänts genom beslutet.

93 När kommissionen beslutar inleda det formella förfarandet ankommer det på medlemsstaten och den potentiella stödmottagaren att lägga fram sina argument för att visa att det planerade stödet motsvarar de undantag som föreskrivits genom tillämpning av fördraget. Syftet med det formella förfarandet är nämligen att kommissionen skall informeras om samtliga faktiska omständigheter i ärendet (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Tyskland mot kommissionen, punkt 13).

94 Även om kommissionen, när den inleder det formella förfarandet, är skyldig att klart ange varför den tvivlar på att stödet är förenligt med den gemensamma marknaden för att medlemsstaten och berörda parter skall kunna bemöta detta på bästa sätt, ankommer det inte desto mindre på den som ansökt om stöd att undanröja dessa tvivel och visa att investeringen uppfyller villkoren för beviljande (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 22 mars 2001 i mål C-17/99, Frankrike mot kommissionen, REG 2001, s. I-2481, punkterna 41 och 45–49). Det ankom således på Republiken Italien och Ferriere att visa att den aktuella investeringen berättigade till stöd för miljöskydd och, i synnerhet, att den hade sådant miljöändamål som krävdes enligt de bägge riktlinjer som, efter varandra, var tillämpliga (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 14 september 1994 i de förenade målen C-278/92–C-280/92, Spanien mot kommissionen, REG 1994, s. I-4103, punkt 49, och av den 19 september 2002 i mål C-113/00, Spanien mot kommissionen, REG 2002, s. I-7601, punkt 70).

95 Av handlingarna i målet och, i synnerhet, av det ifrågasatta beslutet, framgår att kommissionen, som hade tillkännagett sina tvivel på att stödet var förenligt med den gemensamma marknaden och som mottagit yttranden från berörda parter och Republiken Italien över den aktuella planen, i skälen 23–36 i sitt beslut gjorde en detaljerad och resonerande bedömning, såsom det ankom på den, av de uppgifter som den hade att bedöma.

96 Av det anförda följer att Ferriere saknar grund för att hävda att kommissionen under förfarandet har åsidosatt principen om skydd för berättigade förväntningar. Talan kan således inte vinna bifall på den fjärde grunden.

Den femte grunden avseende förfarandet: Åsidosättande av principen om god förvaltningssed

— Parternas argument

97 Ferriere har hävdat att kommissionen har åsidosatt principen om god förvaltningssed genom felaktigheter när den fastställde vilken rättslig grund som var relevant — EKSG-fördraget och sedan EG-fördraget — och genom att inleda ett formellt förfarande beträffande en åtgärd om tillämpning av ett godkänt program.

98 Kommissionen har gjort gällande att den inte har åsidosatt principen om god förvaltningssed. Två anmälningar gjordes efter varandra, på grundval först av EKSG-fördraget och sedan på EG-fördraget, och den var därför skyldig, eftersom det var fråga om ett företag inom stålindustrin som inte förde separat bokföring, att granska stödet utifrån båda fördragen.

— Förstainstansrättens bedömning

99 Av handlingarna i målet framgår det att Ferriere är ett företag inom stålindustrin som tillverkar produkter, varav några omfattas av EKSG-fördraget och andra av EG-fördraget. Vidare framgår det att de italienska myndigheterna först anmält det aktuella stödet med stöd av EKSG-fördraget och att Republiken Italien och Ferriere sedan under det administrativa förfarandet angav att de armeringsjärn, för vilkas tillverkning en investering i en valsningsanläggning var planerad, inte utgjorde en EKSG-produkt utan en EG-produkt. En ny anmälan gjordes därför med tillämpning av EG-fördraget. Intervenienten förklarade vid förhandlingen att det var svårt att avgöra vilka bestämmelser som var relevanta för företag som bedriver verksamhet som omfattas av båda fördragen.

100 I ett fall med ett företag inom stålindustrin som, såsom Ferriere, inte för separat bokföring, var det dessutom befogat av kommissionen att kontrollera att det omtvistade stödet inte skulle överföras till verksamhet som omfattas av EKSG-fördraget (domen i det ovannämnda målet ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi mot kommissionen, punkterna 74 och 125).

101 Mot den bakgrunden kan kommissionen inte hållas ansvarig för några påstådda förfarandefel eftersom det vid första anblicken inte var klart huruvida investeringen hörde till EKSG-fördraget eller till EG-fördraget. Stödet anmäldes, med stöd av bägge fördragen, två gånger efter varandra och det ankom under alla förhållanden på kommissionen att kontrollera att stödet inte riskerade gynna andra verksamheter än dem för vilka stödet skulle beviljas. Att kommissionen sökte fastställa den rättsliga grund som skulle ligga till grund för dess beslut kan därför inte innebära att principen om god förvaltningssed har åsidosatts.

102 I ett rent processuellt perspektiv innebär inte heller det förhållandet att två formella förfaranden inletts att principen om god förvaltningssed har åsidosatts i förevarande fall. Såsom angavs när den första grunden avhandlades (punkterna 50, 54 och 57 ovan) inleddes dessa två förfaranden lagligen efter de italienska myndigheternas anmälningar. Ferrieres argument att principen om god förvaltningssed har åsidosatts på grund av att ett formellt förfarande inletts, trots att det var fråga om en åtgärd för tillämpning av ett godkänt program, hör till frågan i materiellt hänseende som gäller huruvida den aktuella stödåtgärden, såsom sökanden har gjort gällande, utgör en sådan åtgärd. Den frågan skall prövas i samband med den första grunden avseende beslutets materiella innehåll (se punkterna 116–128 nedan).

103 Av det anförda följer att Ferriere saknar grund för att hävda att kommissionen har åsidosatt principen om god förvaltningssed. Talan kan följaktligen inte vinna bifall på den femte grunden.

Den sjätte grunden avseende förfarandet: Åsidosättande av motiveringsskyldigheten

— Parternas argument

104 Ferriere har hävdat att kommissionen inte har motiverat sitt beslut tillräckligt genom att, i skäl 30 (fotnot nr 1) i beslutet, endast ange att det inte fanns några särskilda gränsvärden för en sådan slags anläggning.

105 Kommissionen har anfört att den inte kunde ange några andra skäl än att den konstaterat att det inte fanns några normer.

— Förstainstansrättens bedömning

106 Enligt fast rättspraxis utgör motiveringsskyldigheten enligt artikel 253 EG en väsentlig formföreskrift som skall särskiljas från frågan huruvida motiveringen är välgrundad, vilken skall hänföras till frågan huruvida den omtvistade rättsakten är lagenlig i materiellt hänseende. Motiveringen skall vara anpassad till rättsaktens beskaffenhet och av motiveringen skall klart och tydligt framgå hur den institution som har antagit rättsakten har resonerat, så att de som berörs därav kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden och så att den behöriga domstolen ges möjlighet att utöva sin prövningsrätt. Bedömningen av om motiveringen av en rättsakt uppfyller kraven i artikel 253 EG skall ske inte endast utifrån rättsaktens ordalydelse utan även utifrån sammanhanget och reglerna på det ifrågavarande området (domstolens dom av den 14 februari 1990 i mål C-350/88, Delacre m.fl. mot kommissionen, REG 1990, s. I-395, punkterna 15 och 16, och av den 19 september 2002 i mål C-114/00, Spanien mot kommissionen, REG 2002, s. I-7657, punkterna 62 och 63).

107 Mot bakgrund av denna rättspraxis framgår det att kommissionen i förevarande fall inte har brustit i sin skyldighet att motivera det ifrågasatta beslutet på tillräckligt sätt.

108 I det ifrågasatta beslutet citeras nämligen, i skäl 1 (fotnot nr 3), artikel 15.1 i regional lag nr 47 av den 3 juni 1978 i dess ändrade lydelse, vilken har citerats i punkt 13 ovan. I den lagbestämmelsen föreskrivs att stöd kan beviljas till investeringar som industriföretag gör för att anpassa sina processer eller anläggningar till nya lagstadgade standarder för sektorn. I skäl 14 i det ifrågasatta beslutet redogörs för sökandens uppgifter om att det finns bindande gränsvärden som respekteras vid företagets anläggning. I skäl 30 (fotnot 1) anges att det, i motsats till vad bolaget anför, inte finns några särskilda gränsvärden för detta slags anläggning. Skälet avseende att det saknas normer för Ferrieres anläggning har klart redovisats i ett rättsligt och faktiskt sammanhang, vilket gör att sökanden kan förstå dess innebörd.

109 Ferriere saknar således grund för att hävda att det ifrågasatta beslutet är bristfälligt motiverat. Talan kan följaktligen inte vinna bifall på den sjätte grunden.

110 Av det anförda följer att talan inte kan vinna bifall på någon av de sex grunderna avseende förfarandet.

Beslutets materiella innehåll

111 Ferriere har till stöd för sin talan åberopat tre grunder avseende beslutets materiella innehåll. Den första avser att bolagets investering utgör en åtgärd för tillämpning av

ett godkänt program och inte ett nytt stöd. Den andra avser att det ifrågasatta beslutet borde ha fattats på grundval av riktlinjerna från år 1994 och inte på dem från år 2001. Den tredje avser att dess investering hade ett sådant miljöändamål att den var berättigad till miljöskyddsstöd.

Den första grunden avseende beslutets materiella innehåll: Ferrieres investering utgjorde en åtgärd för tillämpning av ett godkänt program och inte ett nytt stöd

— Parternas argument

112 Ferriere har hävdat att dess investering omfattades av det regionala stödprogram som kommissionen godkände år 1992 och endast utgjorde en åtgärd för tillämpning av detta program. Kommissionen har således, genom det ifrågasatta beslutet, bortsett från sitt eget godkännandebeslut.

113 Kommissionen har tolkat det stödprogram som godkändes år 1992 på felaktigt sätt. Att "lagstadgade normer" följs innebär inte att "bindande miljönormer" följs, utan kan innebära att normer som endast är vägledande, och således inte bindande, följs. Denna tolkning står i överensstämmelse med filosofin bakom riktlinjerna från år 1994 och från år 2001, där stödens stimulanseffekt ingår. Dessutom föreskrivs det i riktlinjerna från år 2001 att stöd kan tillåtas för investeringar som gjorts i avsaknad av bindande normer. Därtill kommer att det genom nationella bestämmelser och gemenskapsbestämmelser finns miljönormer avseende förorenande utsläpp eller buller och normer som syftar till förbättrad arbetsmiljö som skulle ha beaktats vid uppförandet av sökandens nya anläggning.

114 Republiken Italien har hävdat att det omtvistade stödet omfattas av det program som godkändes år 1992. Därtill kommer att kommissionen härför år 1998 godkänt refinansiering i ordalag som visar, vilket även framgår av riktlinjerna från år 1994 och från år 2001, att stöd kan beviljas utan att det finns några bindande normer. Kommissionen har således tolkat det godkända programmet på felaktigt sätt.

115 Kommissionen har gjort gällande att det omtvistade stödet inte är förenligt med det program som godkändes år 1992. Genom det programmet krävdes det, för att stöd skulle beviljas, att den berörda investeringens ändamål var anpassning till nya normer för sektorn. Enligt kommissionen svarade Ferrieres tidigare anläggningar mot gällande normer, och den nya anläggningen hade inget samband med att nya normer trädde i kraft. De normer som sökanden citerat är varken nya eller bindande eller har åberopats för första gången i denna instans. Svaranden har tillagt att förbättrad arbetsmiljö och åtgärder som vidtas inne i fabrikerna för att förbättra säkerheten eller hygienen inte utgör miljöskyddsåtgärder.

— Förstainstansrättens bedömning

116 Frågan huruvida det omtvistade stödet utgjorde en åtgärd för tillämpning av det program som godkändes år 1992 eller ett nytt stöd avgörs av hur man tolkar den bestämmelse, som citerats i punkt 13 ovan, genom vilken programmet infördes. Enligt den bestämmelsen kan sådana investeringar beviljas stöd som har som mål att förbättra miljön eller arbetsmiljön och detta "i enlighet med nya lagstadgade standarder för sektorn".

117 Av själva ordalydelsen av den ovannämnda bestämmelsen framgår att normerna skall vara tillämpliga på den sektor inom vilken det företag som anhåller om stöd är

verksamt, att de skall ha införts nyligen och att investeringen, för att den skall vara stödberättigande, skall innebära att anläggningen anpassas till de nämnda normerna.

118 Denna tolkning vinner stöd av de omständigheter under vilka villkoret avseende anpassning till nya normer infördes under förfarandet för granskning av det planerade stödprogrammet. Det framgår av två skrivelser från kommissionen till Italiens ständiga representation att kommissionen, i den första av dem, daterad den 21 maj 1992, frågade om stödets beviljande, enligt den föreslagna bestämmelsen, var villkorat av att anpassning skedde till nya rättsliga standarder. I den andra skrivelsen, daterad den 9 september 1992, angavs det otvetydigt att "stödet [skulle] ha som syfte att underlätta företagens anpassning till nya skyldigheter som införs av offentligrättsliga organ i fråga om att eliminera utsläppen".

119 Denna bestämmelse ändrades inte, i synnerhet inte vad gäller villkoret avseende anpassning till nya normer, när kommissionen, genom skrivelse av den 18 september 1998 lämnade sitt godkännande för refinansiering av det program som godkändes år 1992. Den sammanfattning av det godkända programmet som återfinns i den skrivelsen kan inte tolkas som en ändring av det programmet. För övrigt har Republiken Italien och kommissionen i sina svar på förstainstansrättens frågor, som omnämnts i punkt 36 ovan, angett att det förfarande som inleddes år 1998 endast avsåg refinansiering av det befintliga programmet utan att dess innehåll eller räckvidd påverkades.

120 I den ansökan om stöd, daterad den 26 mars 1997, som Ferriere tillsände den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia, omnämns inte någon norm som anläggningen skulle respektera. I en skrivelse från regionen av den 15 februari 1999, som bilades de italienska myndigheternas anmälan av den 18 februari 1999, omnämnd i punkterna 53 och 54 ovan, angavs dessutom uttryckligen att det inte

finns några bindande normer eller andra rättsliga skyldigheter för företaget, och det tillades att investeringen, som gjordes för att förbättra resultaten i miljöhänseende, går längre än gemenskapsnormerna. Därtill kommer, såsom förstainstansrätten konstaterat i punkterna 53 och 54 ovan, att de italienska myndigheterna inte gjorde gällande, vid den andra anmälan, att stödet som Ferriere beviljats utgjorde en åtgärd för tillämpning av det godkända programmet.

121 Under det administrativa förfarandet hänvisade Ferriere i sin skrivelse av den 13 november 2000, omnämnd i punkt 25 ovan, utan att ange rättslig grund, förvisso till de "gränsvärden" som föreskrevs i gällande lagstiftning. Ferriere preciserade att dessa dessutom respekterade riktlinjerna i rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (EGT L 257, s. 26), som införlivats med den nationella rätten genom lagstiftningsdekret nr 372, av den 4 augusti 1999, det vill säga vid ett datum senare än dess ansökan om stöd och anmälan i februari 1999. I dessa texter, som i sig inte innehåller några siffervärden, ges endast rekommendationer för godkännande i fråga om industrianläggningar som inte har något samband med det här aktuella stödet.

122 I sin ansökan har Ferriere även hänvisat till rådets direktiv 86/188/EEG av den 12 maj 1986 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för buller i arbetet (EGT L 137, s. 28; svensk specialutgåva, område 5, volym 4, s. 76), som införlivats i Italien genom lagstiftningsdekret nr 277, av den 15 augusti 1991. I en fotnot har Ferriere även hänvisat till olika gemenskapsrättsliga eller nationella texter i vilka anges de gränsvärden som dess investering följde. Vad gäller gemenskapsrätten har sökanden omnämnt rådets direktiv 91/689/EEG av den 12 december 1991 om farligt avfall (EGT L 377, s. 20; svensk specialutgåva, område 15, volym 10, s. 199), som ändrats genom rådets direktiv 94/31/EG av den 27 juni 1994 (EGT L 168, s. 28; svensk specialutgåva, område 15, volym 13, s. 200), som införlivats i Italien genom lagstiftningsdekret nr 22 av den 5 februari 1997. Ferriere har även nämnt texter i den nationella rätten, nämligen presidentdekret nr 203 av den 24 maj 1988 om rök- och dammemissioner i luften, lag nr 447 av den 26 oktober 1995 om bulleremissioner utanför industrianläggningar, och en av dess tillämpningsförordningar, tillämpningsdekret av ministerrådets ordförande nr 675900 av den 14 november 1997.

123 Oberoende av det förhållandet att de flesta av dessa föreskrifter, vid det datum då ansökan om stöd gjordes den 26 mars 1997, inte var nya, har Ferriere inte, inom ramen för det administrativa förfarandet och inte heller under förfarandet vid denna instans, angett vilka normer som föreskrivs i dessa bestämmelser som dess industrianläggning skulle anpassas till genom investeringen. Dessa uppgifter har inte lämnats och har därför inte kunnat beaktas när det ifrågasatta beslutet utarbetades. De kan därför inte åberopas för att ifrågasätta dess lagenlighet (domstolens dom av den 10 juli 1986 i mål 234/84, Belgien mot kommissionen, REG 1986, s. 2263, punkterna 11 och 16; svensk specialutgåva, volym 8, s. 691). Vad vidare gäller de åberopade gemenskapsrättsliga bestämmelserna framgår det att syftet med direktiv 86/188 är information, skydd och läkarkontroll beträffande arbetstagare som på sin arbetsplats utsätts för viss bullernivå. Direktivet handlar inte om vilka normer företagen skall iaktta. Av handlingarna i målet framgår det inte heller att Ferriere producerar sådant farligt avfall som omnämns i direktiv 91/689 och att företaget av den anledningen berörs av bestämmelserna däri.

124 Förstainstansrätten konstaterar således att Ferriere inte förmått visa, vare sig under det administrativa förfarandet eller, för övrigt, under förfarandet vid denna instans, vilka nya normer, tillämpliga på den sektor där bolaget är verksamt, som investeringen syftade till att bolaget skulle rätta sig efter. De argument som avser bestämmelser i gemenskapsrätten eller i den nationella rätten, som inte är nya eller som inte har något samband med beviljandet av det omtvistade stödet, kan delvis inte läggas till grund för prövningen, eftersom de framlades för första gången vid förstainstansrätten, och kan delvis inte godtas eftersom de inte har något samband med den aktuella investeringen. Förstainstansrätten finner således att Ferriere inte har visat sambandet mellan dess investering och nya normer för dess sektor.

125 Anledning saknas därför att bedöma huruvida de normer som angetts i det godkända stödprogrammet avser bindande eller vägledande normer eller att undersöka huruvida alla normer som införts efter det att den anläggning som skulle ersättas togs i bruk under 1970-talet skall anses vara nya normer, som Ferriere hävdat. Sökanden har nämligen inte förmått ange vilka normer som den velat anpassa sin anläggning efter. Argumentet att riktlinjerna från år 1994 och från år 2001 gjorde det möjligt att i stimulerande syfte bevilja stöd när bindande normer

saknades eller i fall då investeringen går längre än de normer som skall iakttas saknar likaså relevans. Enligt den bestämmelse genom vilken det godkända programmet infördes krävs nämligen att investeringen, för att vara stödberättigande, skall syfta till att anläggningen skall anpassas till normer som är nya och som är tillämpliga på sektorn.

126 Av det anförda följer att det var med rätta som kommissionen ansåg att det omtvistade stödet inte kunde anses utgöra en åtgärd för tillämpning av det godkända programmet utan att det utgjorde en ny åtgärd.

127 Därav följer dessutom att Ferrieres argument, som angetts i punkt 102 ovan, enligt vilket kommissionen åsidosatt principen om god förvaltningssed genom att inleda ett formellt förfarande avseende en åtgärd för tillämpning av ett godkänt program inte heller kan vinna framgång.

128 Talan kan följaktligen inte vinna bifall på den första grunden avseende beslutets materiella innehåll.

Den andra grunden avseende beslutets materiella innehåll i materiellt hänseende: Det ifrågasatta beslutet borde ha fattats på grundval av riktlinjerna från år 1994 och inte riktlinjerna från år 2001

— Parternas argument

129 Ferriere har gjort gällande att dess investering borde ha granskats utifrån riktlinjerna från år 1994. Det ifrågasatta beslutet är grundat på en felaktig rättslig grund. Stödet

borde ha bedömts på grundval av de kriterier som föreskrivs i riktlinjerna från år 1994 och inte med hänvisning till de i riktlinjerna från år 2001. Kommissionen har även åsidosatt principen om skydd för berättigade förväntningar i denna fråga.

130 Sökanden har åberopat att punkt 82 i riktlinjerna från år 2001 (som citeras i punkt 12 ovan) såsom kommissionen har tolkat den är rättsstridig. Enligt Ferriere kunde de nya riktlinjerna tillämpas på ett redan anmält stöd endast om ett formellt förfarande inte redan hade inletts beträffande stödet.

131 Republiken Italien har gjort gällande att stödet skulle bedömas enligt riktlinjerna från år 1994, vilka var i kraft när stödet beviljades den 8 oktober 1998, och inte enligt gällande rätt vid den tidpunkt då det ifrågasatta beslutet fattades.

132 Kommissionen har hävdat att det planerade stödet var oförenligt med den gemensamma marknaden med hänsyn till riktlinjerna från år 2001 och att det inte heller hade kunnat tillåtas med hänsyn till riktlinjerna från år 1994.

133 Svaranden har dessutom gjort gällande att invändningen om rättsstridighet beträffande punkt 82 i riktlinjerna från år 2001 inte har framförts i ansökan och att den därför skall avvisas med hänsyn till bestämmelserna i artikel 48.2 i förstainstansrättens rättegångsregler. Kommissionen anser under alla förhållanden att det i punkt 82 endast anges att de nya bestämmelserna skall tillämpas omedelbart, i enlighet med de allmänna principerna om lagars tillämplighet i tiden, vilket på intet sätt innebär att principen om skydd för berättigade förväntningar åsidosätts.

— Förstainstansrättens bedömning

134 Frågan huruvida ett planerat miljöskyddsstöd är förenligt med den gemensamma marknaden skall bedömas enligt bestämmelserna i artiklarna 6 EG och 87 EG och inom ramen för de gemenskapsriktlinjer som kommissionen tidigare antagit avseende en sådan granskning. Kommissionen är nämligen bunden av de gemenskapsriktlinjer och de meddelanden som den antar beträffande kontroll av statligt stöd i den mån som de inte avviker från reglerna i fördraget och accepteras av medlemsstaterna (domstolens dom av den 26 september 2002 i mål C-351/98, Spanien mot kommissionen, REG 2002, s. I-8031, punkt 53). Berörda parter kan således åberopa dessa och förstainstansrätten skall pröva huruvida kommissionen, när den fattade det ifrågasatta beslutet, följde de bestämmelser som den ålagt sig själv (förstainstansrättens dom av den 30 januari 2002 i mål T-35/99, Keller och Keller Meccanica mot kommissionen, REG 2002, s. II-261, punkterna 74 och 77).

135 Förstainstansrätten skall till en början avgöra vilka gemenskapsriktlinjer för statligt stöd i fråga om miljöskydd som kommissionen skulle tillämpa när den fattade sitt beslut.

136 Invändningen om rättsstridighet som uttryckligen framförts i repliken skall, i motsats till vad kommissionen hävdat, tas upp till prövning i sak. Vad som anges i punkterna 12–18 i repliken utgör nämligen en utvidgning av en grund som underförstått har åberopats i punkt 54 i ansökan (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 17 juli 1998 i mål T-118/96, Thai Bicycle mot rådet, REG 1998, s. II-2991, punkt 142).

137 Av punkterna 81 och 82 i riktlinjerna från år 2001 (se punkt 12 ovan) framgår att de trädde i kraft när de offentliggjordes, det vill säga den 3 februari 2001, och att

kommissionen hade att tillämpa bestämmelserna i dessa på alla anmälda stödplaner, även om de anmälts före detta offentliggörande. I motsats till sökandens tolkning innebär det förhållandet att de nya riktlinjerna skall tillämpas omedelbart inte något förbehåll, och ett sådant fall som det förevarande där det formella förfarandet inletts är inte uteslutet från tillämpning.

138 Uppgifterna i punkterna 81 och 82, vilka bygger på bestämmelserna i artikel 254.2 EG angående ikraftträdande av rådets och kommissionens förordningar och direktiv, utgår från principen att institutionernas rättsakter är tillämpliga omedelbart, om inte annat föreskrivs (domstolens dom av den 10 juli 1986 i mål 270/84, Licata mot Ekonomiska och sociala kommittén, REG 1986, s. 2305, punkt 31, och av den 2 oktober 1997 i mål C-122/96, Saldanha och MTS, REG 1997, s. 5325, punkterna 12–14).

139 Vidare kan principen om skydd för berättigade förväntningar inte åberopas med framgång. Den gäller nämligen, liksom rättssäkerhetsprincipen, situationer som uppstått innan nya bestämmelser träder i kraft (domstolens dom av den 15 juli 1993 i mål C-34/92, Grusa Fleisch, REG 1993, s. 4147, punkt 22). Ferriere befinner sig dock inte i någon sådan situation utan i en interimssituation där en medlemsstat har anmält ett planerat nytt stöd till kommissionen och begärt att denna skall pröva huruvida stödet är förenligt med gemenskapsbestämmelserna. Huruvida stödåtgärden får beviljas avgörs av den prövningen. Dessutom, och under alla förhållanden, kan sökandens berättigade förväntningar inte ha påverkats eftersom de två efter varandra följande riktlinjerna var identiska i huvudsak, såsom förstainstansrätten redan har konstaterat (se punkt 77 ovan).

140 Det ifrågasatta beslutet har följaktligen fattats lagenligt med tillämpning av riktlinjerna från år 2001 som trädde i kraft den 3 februari 2001.

Den tredje grunden avseende beslutets materiella innehåll: Ferrieres investering hade ett sådant miljösyfte att den var berättigad till miljöskyddsstöd

— Parternas argument

141 Ferriere har hävdat att dess investering var berättigad till miljöskyddsstöd. Investeringen motsvarade nämligen de gemenskapspolitiska miljömålen i artikel 174 EG och uppfyller kraven i gemenskapsdirektiven och gemenskapsrekommendationerna. Investeringen innebär särskilt förbättringar avseende luftföroreningar, bortskaffande av farligt avfall, buller och arbetsmiljö. De två sistnämnda har uttryckligen angetts i bestämmelsen genom vilken det godkända programmet infördes.

142 Sökanden har även gjort gällande att det var möjligt att ur den totala kostnaden särskilja den kostnad som avsåg miljöskydd. Regionen har beräknat den kostnaden till 11 miljarder ITL av en investering på 20 miljarder.

143 Kommissionen har missuppfattat planens miljömål och på ett godtyckligt sätt funnit att de ekonomiska skälen för investeringen var avgörande trots att syftet med den nya metoden var just att produktionssystemet skulle bli ekologiskt. Sökanden har närmare angett att även om det är logiskt att en ny anläggning är mer ekonomiskt lönsam än en äldre var den äldre valsningsanläggningen alltjämt fullt tillfredsställande såväl funktionellt som teknologiskt och den ersattes med en utrustning som var innovativ vad avsåg att undanröja den äldre metodens negativa inverkan på miljön.

144 Republiken Italien har hävdat att den aktuella investeringen huvudsakligen beslutades av miljöskyddsskäl.

145 Kommissionen har hävdat att något stöd inte var befogat i förevarande fall eftersom investeringen under alla förhållanden skulle ha gjorts av skäl som var ovidkommande för miljöskyddet. Att buller och föroreningar minskade var nämligen en nödvändig och naturlig följd av ett avgörande och ofrånkomligt ekonomiskt och teknologiskt val. Dessutom är det inte möjligt att särskilja de ytterligare kostnader som avser miljöaspekten. Kommissionen har tillagt att de handlingar som ingivits för första gången i samband med repliken, om man skulle anta att de får åberopas, inte kan ha någon betydelse för frågan huruvida det ifrågasatta beslutet, vilket fattades på grundval av de uppgifter som kom till kommissionens kännedom under det administrativa förfarandet, är lagenligt.

— Förstainstansrättens bedömning

146 Kommissionen förklarade att stödet var oförenligt med den gemensamma marknaden av de skäl som angetts i punkt 30 ovan. Enligt dessa hade investeringen, som syftade till att ersätta äldre utrustning med en innovativ anläggning, inte några miljömål utan hade ekonomiska och industriella orsaker. Stöd till miljöskydd kunde därför inte beviljas. Kommissionen ansåg dessutom att de positiva miljöskyddsverkningarna var en nödvändig följd av metoden, vilket gjorde att den del som avsåg miljöskyddet inte kunde särskiljas ur den totala investeringskostnaden (skälen 29 och 31–33 i beslutet).

147 Frågan huruvida statligt stöd till miljöskydd kan beviljas enligt gemenskapsbestämmelserna avgörs av syftet med den investering för vilken det ansöks om stöd. I riktlinjerna från år 2001 (punkterna 36 och 37, citerade i punkterna 10 och 11 ovan), vilka i detta hänseende är identiska med riktlinjerna från år 1994 (punkt 3.2.1,

citerad i punkt 6 ovan), nämns således investeringar vilkas syfte är att minska eller ta bort föroreningar och olägenheter eller att anpassa produktionsmetoderna. Vidare anges att endast de ytterligare investeringskostnader som avser miljöskyddet berättigar till stöd. För att miljöskyddsstöd skall beviljas för en investering som har bland annat ekonomiska orsaker, krävs det att dessa orsaker i sig inte räcker till för att rättfärdiga investeringen såsom den utformats.

148 Av systematiken i riktlinjerna från år 2001, som i detta hänseende är densamma som den i riktlinjerna från år 1994, följer att inte alla investeringar för att anpassa en anläggning efter normer — oavsett om dessa är bindande eller inte, eller om det är fråga om nationella normer eller gemenskapsnormer — som går längre än sådana normer, eller som görs även om normer saknas, berättigar till stöd. Endast investeringar vars mål är just förbättrade miljöprestanda berättigar till stöd.

149 Kommissionen kunde således förklara att den planerade åtgärden var oförenlig med den gemensamma marknaden eftersom den inte uppfyllde detta krav.

150 Det saknar följaktligen betydelse att sökanden hävdar att dess investering medför förbättringar vad gäller miljöskydd. Likaså saknar det betydelse att det i det ifrågasatta beslutet medges att investeringen innebär fördelar vad gäller miljöskydd eller arbetstagarnas hälsa och säkerhet.

151 Det är visserligen möjligt att en planerad åtgärd kan ha till syfte såväl att förbättra den ekonomiska produktiviteten som att skydda miljön. Detta sista syfte kan man dock inte sluta sig till av enbart det konstaterandet att den nya utrustningen har mindre negativ inverkan på miljön än den äldre. Det kan nämligen vara enbart en sidoeffekt av att man byter teknologi av ekonomiska skäl eller av att uttjänt materiel

byts ut. För att det i ett sådant fall skall anses att den investering som åtnjutit stöd delvis är motiverad av miljöhänsyn måste det visas att samma ekonomiska effektivitet skulle ha kunnat uppnås genom en mindre dyr utrustning som dock var mer skadlig för miljön.

152 Tvistens utgång beror således inte på frågan huruvida investeringen innebär miljöförbättringar eller huruvida den går längre än gällande miljönormer. Utgången beror först och främst på frågan huruvida investeringen gjorts just för att medföra sådana förbättringar.

153 I detta hänseende har sökanden hävdat att syftet med den nya metoden var att dess produktionssystem skulle bli ekologiskt, vilket framgår på ett detaljerat sätt av bilagorna B och C till dess ansökan om stöd av den 26 mars 1997. Dessa handlingar bekräftar det teknologiska framsteg som den nya metoden innebär för den helt automatiserade tillverkningen av armeringsjärn. Följderna är att buller från anläggningen minskas och att dammutsläpp försvinner. De bekräftar således intresset av en sådan anläggning i ekonomiskt och industriellt hänseende, vilket intresse är tillräckligt för att motivera beslutet att göra investeringen.

154 Ferriere har även gjort gällande att dess tidigare anläggning fungerade alltjämt på ett helt tillfredsställande sätt när bolaget beslutade att ersätta den för att förse sig med en innovativ teknik genom vilken den äldre metodens olägenheter för miljön skulle elimineras. De handlingar som ingivits för första gången i samband med repliken och som följaktligen inte tillsänts kommissionen under det administrativa förfarandet kan i det avseendet inte ha någon betydelse för frågan huruvida det ifrågasatta beslutet är lagenligt (se domen i det ovannämnda målet Belgien mot kommissionen, punkt 16). För övrigt visar dessa handlingar på sin höjd att företaget redan åren 1993–1994 hade för avsikt att förse sig med en ny innovativ anläggning. Dessutom innebär det förhållandet, som kommissionen tycks ha godtagit i skäl 29 i det ifrågasatta beslutet, att den nya valsningsanläggningen inte skulle leda till någon ökad produktionskapacitet, inte att det kan fastställas att det var hänsyn till miljön som låg bakom investeringen.

155 Slutligen framgår det att Ferriere hade en utrustning som var mer än 25 år gammal som bolaget önskade ersätta med en ny anläggning, genom att använda en teknologiskt innovativ metod med sådana miljöskyddsprestanda som följer av all modern utrustning. Förstainstansrätten konstaterar således att investeringen följer av ett beslut av företaget att modernisera sin produktionsapparat och att den under alla förhållanden skulle ha genomförts på det sättet.

156 Kommissionen har följaktligen inte gjort någon oriktig bedömning när den fann att det inte var visat att investeringen hade ett rent miljösyfte. Det var befogat av kommissionen att anse att investeringens positiva verkningar för miljöskyddet var en nödvändig följd av denna innovativa anläggning. Dess bedömning är i det hänseendet inte godtycklig. Dessutom innehåller bedömningen av investeringens fördelar för arbetsmiljön inte några motsägelsefulla skäl såsom sökanden hävdat. Enligt punkt 6 i riktlinjerna från år 2001 omfattas nämligen inte åtgärder som avser säkerhet och hygien av nämnda riktlinjer.

157 I det ifrågasatta beslutet angavs vidare, förutom att investeringen saknade miljösyfte, att investeringskostnaden avseende miljöskydd inte kunde särskiljas från transaktionens totala kostnad. Detta skäl för det ifrågasatta beslutet är inte överflödigt eftersom ett miljösyfte med investeringen skulle kunna härledas från en merkostnad för projektet i förhållande till ett annat, hypotetiskt, projekt, som skulle medföra samma ekonomiska effektivitet men på mindre gynnsamma miljövillkor (se punkt 151 ovan).

158 Ferriere har vad gäller den frågan gjort gällande att miljödelen i dess investering motsvarar den del av den totala kostnaden för den nämnda investeringen som den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia hade funnit stödberättigad, det vill säga 11 miljarder ITL (5,68 miljoner euro).

159 Ferriere anmodades svara på en skriftlig fråga från förstainstansrätten, såsom angetts i punkt 35 ovan. Frågan gällde utifrån vilka uppgifter som den ytterligare kostnaden för investeringen som avsåg miljöskydd, hade beräknats till 11 miljarder ITL av de 20 miljarder som den totala investeringskostnaden uppgick till. Som svar härpå har Ferriere endast hänvisat till den bedömning som regionen gjort. Vid förhandlingen medgav sökanden att det var svårt att göra gränsdragningar i fråga om en metod som i sig innebär förbättrat miljöskydd och bolaget angav att regionen hade uteslutit de allmänna kostnaderna.

160 Ferrieres skrivelser till regionen, daterade den 26 maj och den 26 juni 1998, som ingivits i målet och som visar budgeten för investeringen på ett detaljerat sätt med alla dess beståndsdelar, ger inget svar på den fråga som ställts. Någon ytterligare förklaring som gör det möjligt att förstå på vilket sätt man kommit fram till att de ovannämnda 11 miljarderna ITL motsvarar investeringens miljökostnad har inte lämnats till förstainstansrätten. Det är visserligen förståeligt att det är svårt att särskilja denna kostnad i ett fall som det förevarande där miljöfördelarna ingår i metoden, men enligt principerna i riktlinjerna från år 2001, som är likartade dem i riktlinjerna från år 1994, är det uteslutet att hela den totala investeringskostnaden kan berättiga till stöd, och det krävs att man identifierar de ytterligare kostnader som krävs för att målet att skydda miljön skall uppnås.

161 Varken sökanden eller Republiken Italien har dock lämnat några förklaringar i detta hänseende. I synnerhet har de inte angett på vilket sätt den självständiga regionen Friuli-Venezia Giulia gick till väga för att komma fram till det investeringsbelopp som berättigade till stöd.

162 Kommissionen har följaktligen lagligen kunnat finna, i det ifrågasatta beslutet, att det i fråga om investeringen inte var möjligt att särskilja den kostnad som särskilt var avsedd för miljöskydd.

163 Det var således med rätta som kommissionen fann att Ferrieres investering inte berättigade till stöd till miljöskydd.

164 Av det anförda följer att kommissionen lagenligt har kunnat förklara att stödet var oförenligt med den gemensamma marknaden. Ferriere och Republiken Italien saknar således grund för att yrka att det ifrågasatta beslutet skall ogiltigförklaras. Yrkandena om att detta beslut skall ogiltigförklaras kan således inte vinna bifall.

Yrkandet om ersättning för påstådd skada

Parternas argument

165 Ferriere har hävdat att bolaget lidit skada på grund av att det ifrågasatta beslutet är rättsstridigt. Beslutet innebär att det fria utövandet av näringsverksamhet och äganderätten kränkts. Bolaget har också lidit skada av att det formella förfarandet inleddes och av dröjsmålet med att avsluta det. Eftersom bolaget inte kunde förfoga över det stöd som regionen avsett bevilja bolaget var det tvunget att ta lån för att finansiera investeringen och fråntogs möjligheten att använda lånebeloppet till andra ändamål.

166 Sökanden har yrkat skadestånd för den tid under vilken det inte kunnat förfoga över stödet. Ersättningen skall motsvara ett belopp som gör det möjligt att betala ränta enligt lagstadgad räntesats jämte uppräkning på grund av förändrat penningvärde, och skall beräknas på stödbeloppet från och med den 26 april 1999. Det var vid det datumet som tidsfristen på två månader, beräknad från det att anmälan mottogs den 25 februari 1999, löpte ut och vid vilket datum kommissionen borde ha förklarat stödet förenligt med den gemensamma marknaden.

167 Kommissionen har hävdat att villkoren för att skadeståndsansvar skall aktualiseras inte är uppfyllda. Den har angett att bland de grundläggande rättigheterna är det endast de som skyddar rättssäkerheten och principen om berättigade förväntningar som teoretiskt sett kan ingå bland de bestämmelser som, om de överträds, kan

medföra skadeståndsansvar för institutionerna. Dessutom är kravet på en allvarlig och uppenbar överträdelse inte uppfyllda i förevarande fall. Sökanden har slutligen inte visat att det fria utövandet av näringsverksamhet och äganderätten kränkts.

168 Kommissionen har dessutom hävdat att de påstådda skadorna varken är säkra eller går att fastställa eftersom företagen inte har någon rätt att uppbära statligt stöd och än mindre vid ett visst datum. Svaranden har tillagt att, om man skulle anta att stödet ingick i ett godkänt program, dröjsmålet med dess utbetalning inte kan tillskrivas kommissionen utan de italienska myndigheterna, vilka valt att anmäla stödet och sedan att skjuta upp utbetalningen. Yrkandet om att dröjsmålsränta skall betalas saknar grund eftersom det är fråga om ersättning för skada. Slutligen har det inte visats att det verkligen föreligger en skada i fråga om förlorat penningvärde.

Förstainstansrättens bedömning

169 Ferrieres skadeståndsyrkande, som framförts med stöd av artiklarna 235 EG och 288 EG, gäller gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar på grund av den skada som bolaget lidit på grund av att det ifrågasatta beslutet är rättsstridigt.

170 Enligt fast rättspraxis förutsätter gemenskapens utomobligatoriska ansvar att sökanden visar att det agerande som läggs institutionen till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsakssamband mellan agerandet och den åberopade skadan (domstolens dom av den 29 september 1982 i mål 26/81, Oleifici Mediterranei mot Europeiska ekonomiska gemenskapen, REG 1982, s. 3057, punkt 16, och förstainstansrättens dom av den 28 november 2002 i mål T 40/01, Scan Office Design mot kommissionen, REG 2002, s. II-5043, punkt 18). Om ett av dessa villkor inte är uppfyllt skall talan ogillas i sin helhet, utan att det är nödvändigt att pröva de andra villkoren för nämnda ansvar (domstolens dom av den 15 september 1994 i mål C-146/91, KYDEP mot rådet och kommissionen, REG 1994, s. I-4199, punkterna 19 och 81, och förstainstansrättens dom av den 20 februari 2002 i mål T-170/00, Förde-Reederei mot rådet och kommissionen, REG 2002, s. II-515, punkt 37).

171 Eftersom det första villkoret för att gemenskapens utomobligatoriska ansvar skall aktualiseras i den mening som avses i artikel 288 andra stycket EG, nämligen att den ifrågasatta rättsakten är rättsstridig, inte är uppfyllt, skall skadeståndsyrkandet ogillas i sin helhet, utan att det är nödvändigt att pröva de andra villkoren för nämnda ansvar, det vill säga att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsakssamband mellan kommissionens agerande och den åberopade skadan.

172 Av det anförda följer att talan skall ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

173 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Dessutom föreskrivs i artikel 87.4 i rättegångsreglerna att medlemsstater som har intervenerat i ett mål skall bära sina rättegångskostnader.

174 Kommissionen har yrkat att sökanden skall förpliktas att bära sin rättegångskostnad och ersätta kommissionens rättegångskostnad. Eftersom sökanden har tappat målet skall kommissionens yrkande bifallas.

175 I enlighet med artikel 87.4 i rättegångsreglerna skall Republiken Italien bära sin rättegångskostnad.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

1) **Talan ogillas.**

2) **Sökanden skall bära sin rättegångskostnad och ersätta kommissionens rättegångskostnad.**

3) **Republiken Italien skall bära sin rättegångskostnad.**

Legal Tiili Meij

Vilaras Forwood

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 18 november 2004.

H. Jung

Justitiesekreterare

H. Legal

Ordförande